

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

**Особливості використання відео методу у роботі
соціального педагога для профілактики девіантної
поведінки підлітків**

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень
«Магістр»)

студента **7** курсу **70** групи
галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

Напряму підготовки:

8.01010601 Соціальна педагогіка

Шупікової Вікторії Іванівни

Керівник:

кандидат педагогічних наук,
доцент **С.М. Коляденко**

Рецензент: доктор наук в галузі соціології,
директор Житомирського інституту МАУП
Т. В. Семенюк

м. Житомир – 2015 рік

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Характерологічні особливості використання відеометоду в превентивній роботі з підлітками.....	6
1.1. Вікові особливості підліткового віку.....	6
1.2. Поняття «метод» та «відеометод» у науково-дослідній літературі...11	
1.3. Основні правила застосування відеометоду соціальним педагогом у роботі з підлітками.....	18
Висновки до розділу 1.....	23
Розділ 2. Теоретико-методологічні основи профілактичної роботи соціального педагога з підлітками.....	24
2.1. Аналіз поняття «девіантна поведінка». Причини її виникнення у підлітковому віці.....	26
2.2. Форми та методи профілактики девіантної поведінки серед підлітків.....	34
2.3. Особливості роботи соціального педагога по профілактиці девіантної поведінки серед підлітків.....	39
Розділ 3. Дослідження ефективності використання відеометоду у роботі соціального педагога школи для попередження девіантної поведінки підлітків.....	46
3.1. Програма емпіричного дослідження.....	46
3.2. Результати дослідження ефективності використання відеометоду у роботі соціального педагога школи для попередження девіантної поведінки підлітків.....	40
3.3. Програма відеолекторія з попередження девіацій у підлітків.....	62
3.4. Інструкція з охорони праці для студентів, які направляються для проходження практикина базі університету та сторонніх організацій.....	68
Загальні висновки.....	69
Список використаних джерел.....	72

Вступ

Актуальність дослідження. В останні роки масовий характер набрала проблема девіантної поведінки неповнолітніх і стала ключовою у роботі соціологів, соціальних працівників, психологів, медиків, працівників правоохоронних органів. Гостро постала окреслена проблема і у роботі соціального педагога школи, адже саме цей спеціаліст виконує профілактичну роботу. З точки зору соціальної педагогіки профілактика девіантної поведінки неповнолітніх — це цілісна система науково-обґрунтованих та своєчасно вжитих соціально-психолого-педагогічних заходів з попередження формування відхилень від найбільш важливих соціальних норм поведінки. Її ефективність досягається комплексністю профілактичних заходів, використання методів, технологій соціально-педагогічної діяльності.

Але мало хто із науковців вивчав особливості впливу різноманітних методів профілактики на підлітків. Так, відеометоду, як одному з впливових методів роботи з дітьми підліткового віку не приділяли належної уваги і, в більшості випадків, розглядали його як метод навчання або аналізували лише його окремі форми (відеолекторії, відеоклуби, мультиплікації тощо).

Тому актуальними виступає суперечність між необхідністю проведення профілактики девіантної поведінки школярів, і недостатньою розробленістю методів, прийомів організації та здійснення профілактичної діяльності.

Теоретична основа дослідження. Розробки нових підходів до визначення і діагностики відхилень (екологічний, психодіагностичний, емпіричний та ін.) підтверджує інтерес світової та вітчизняної наукової думки до проблеми відхилення у поведінці, до розробки адекватної у використанні класифікації видів профілактики навчання (І. Козубовська, В. Кондрашенко, Є. Торндайк). Проблемами профілактики і корекції девіантної поведінки підлітків в умовах шкільного середовища займалися Н. М. Ветров, С. І. Григор'єв, Л. Д. Деміна, В. І. Загв'язінський, Б.С. Кобзар, Е.І. Петухова, В.А.

Татенко, Т.М. Титаренко, А. А. Реан. Серед українських вчених і педагогів розробці цього напрямку соціальної педагогіки присвятили свої праці О. С. Тарновська, В. М. Оржеховська, Н. П. Пихтіна, О. І. Толчініна, Т. О. Саванчук, О. В. Шарапова та ін.

Мета дослідження: дослідити ефективність використання відеометоду у роботі соціального педагога загальноосвітньої школи для попередження девіантної поведінки в учнів підліткового віку.

Метою дослідження детерміновані такі його завдання :

1. Проаналізувати наукову літературу з теми дослідження, визначити поняття «метод», «відео метод», «девіантна поведінка».
2. Охарактеризувати основні форми та методи роботи соціального педагога з попередження девіантної поведінки.
3. Провести емпіричне дослідження та моніторинг рівня девіацій серед підлітків для визначення ефективності відеометоду у профілактичній роботі соціального педагога.
4. Розробити програму відеолекторію з попередження девіацій у підлітків.

Об'єкт дослідження: соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки підлітків.

Предмет дослідження: відеометод у роботі соціального педагога.

Методи дослідження. Теоретичні методи включали аналіз психолого – педагогічних, соціально – педагогічних, методичних джерел. Для досягнення поставленої в роботі мети використовується комплекс емпіричних методів, вибір та поєднання яких залежать від змісту проблеми, яка вивчалася, а саме: методика вивчення рівня агресії Басса-Дарки, авторська анкета, аналіз річних планів соціальних педагогів.

Характеристика експериментальної бази дослідження. Дослідження проводилось на базі ліцею № 25 ім. М. О. Щорса м. Житомира. Загальна кількість респондентів складає 80 учнів 9 класів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути враховані в виховному процесі, за рахунок вдосконалення методів і форм профілактичної роботи з учнями.

Публікація: Шупікова В. Роль відеометоду у профілактиці девіантної поведінки підлітків. / Шупікова В. // Актуальні проблеми соціальної сфери: [збірник наукових робіт викладачів і студентів / за заг. ред. Н.П. Павлик] Житомир: 2015. № 4 – С. 15-16.

Структура бакалаврської роботи: робота складається з вступу, 3 розділів, висновків до цих розділів, загального висновку, списку використаних джерел та додатків.

Загальний обсяг роботи складає 75 ст., з них: вступ – 3 ст., основного тексту 72 ст..

Загальні висновки

1. Відповідно до першого завдання магістерської роботи було проаналізовано ряд наукової літератури з соціології, психології, педагогіки, соціальної педагогіки, що дало змогу визначити поняття метод, як сукупність прийомів, операцій, за допомогою яких досягається поставлена мета, розв'язується конкретне завдання.

До педагогічних методів навчання відноситься і відеометод – це наочний багатофункціональний метод навчання, який полягає у використанні відеоматеріалів і активізує наочно-чуттєве сприймання, забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості. Основною перевагою цього методу є наочність інформації, яка є більш доступною для сприйняття, а відтак, легше і швидше засвоюється. Проте кіноекран і телевізор слабко стимулюють розвиток абстрактного мислення, творчості та самостійності. Потрібні спеціальні завдання, вправи зі сприймання і запам'ятовування наочної інформації, розвитку мислення і самостійних досліджень. Тобто, відеометод – це метод роботи, що базується на аудіовізуальному сприйняттю матеріалу аудиторією, що дає змогу швидше запам'ятовувати та сприймати інформацію, але лише при активному стимулюванню уваги та поясненню лектора. Аналізуючи поняття “девіантна поведінка”, було визначено, що воно має широке значення і використовується у багатьох галузях наук, таких як: соціологія, психологія, педагогіка, соціальна педагогіка, кримінологія і тлумачиться, як дія, вчинок або поведінка, що є протизаконною, аморальною, не узгодженою, не відповідною, суперечною, негативною або такою, що ухиляється від нормальної поведінки або від соціальних (суспільних), культурних, моральних норм.

2. Охарактеризовано основні форми та методи роботи соціального педагога з попередження девіантної поведінки.

Основний акцент профілактичної діяльності соціального педагога спрямований на роботу з групою, яка включає: профілактику причин та

наслідків девіантної поведінки. Формами цієї роботи є проведення групових дискусій для формування групової позитивної думки; проведення рольових ігор (програвання основних складних ситуацій), завдяки яким досягається розвиток особистості, навичок спілкування в колективі; диспут, в якому проходить ділова гра; екскурсія; бесіда; організація вільного часу учнів, оскільки незмістовне дозвілля є однією з причин залучення дітей асоціальних дій. Надання інформація щодо діяльності гуртків; клубів, секцій, дитячих та молодіжних організацій: формування міцних установок на дотримання здорового способу життя; просвітницька робота з педагогічним колективом; посередницька робота, залучення до профілактики батьків, соціальних служб, міліції, громадських організацій тощо; подолання соціально-педагогічної занедбаності підлітків.

Також до специфічних методів профілактичної роботи можна віднести : профілактичну консультативну бесіду; міні–лекцію; анкетування; системне спостереження; рольові ігри; профілактичні тренінги; соціальна реклама; відеолекторії; метод підтримки та стимулювання нових навичок, моделей поведінки; метод завчасної нейтралізації конфліктної ситуації; метод профілактичного втручання; дискусійні клуби тощо.

3. Був проведений аналіз річних планів соціальних педагогів м. Житомира, який виявив, що соціальні педагоги виділяють профілактичну діяльність в окремий напрям роботи і мають обов'язкові тематичні блоки заходів для учнів, батьків, вчителів (пропаганда здорового способу життя; профілактика шкідливих звичок; профілактика будь-яких проявів насильства; профілактика протиправних дій) в яких використовують такі форми проведення занять: лекції, тренінги, бесіди, конкурси, акції, зустрічі зі спеціалістами різних сфер діяльності, тренінги з використання відеоматеріалів, круглі столи, відеолекторії та інші. Тобто, соціальні педагоги м. Житомира рідко використовують відеометод у превентивній діяльності, перевагу надають словесним методам – лекціям, бесідам, але при цьому використовують й інтерактивні методи роботи – тренінги, конкурси, акції.

Також було встановлено, що тренінги, відео-клуби та ігрові квести – це ті форми превентивних занять, які найбільше подобаються учням. Адже, основною перевагою у них є: взаємодія з колективом, власна активність, легкість сприйняття інформації, цікавий виклад матеріалу, можливість задуматись над проблемою. Тобто, респондентам подобається відвідувати заняття з використанням відеометоду, але у роботі соціального педагога він використовується рідко, це можна пояснити складністю опрацювання відеоматеріалів, підготовки кабінету та відсутності необхідної бази фільмів.

Після моніторингу рівня агресії до і після проведення відеолекторія з профілактики агресивної поведінки підлітків, було встановлено, що рівень агресії знизився на 14%, що говорить про високий вплив відеометоду на свідомість підлітка.

4. Після проведення пробного відеолекторію по профілактиці девіацій серед підлітків, було розроблено програму відеолекторію по профілактиці різних проявів девіантної поведінки підлітків. Окреслений відеолекторій складається із 8 тематичних блоків по 4 заняття щомісяця. Метою відеолекторія є: профілактика різних проявів девіацій серед підлітків. Тобто, річний відеолекторій з профілактики девіантної поведінки підлітків допоможе сформувати в них чітке розуміння девіантної поведінки, усвідомити її негативні наслідків та основні причини виникнення девіацій у підлітковому віці і як результат призведе до усвідомленої, поміркованої та правомірної поведінка учнів.

Список використаних джерел

1. Алемаскин М. Воспитательная работа с подростками / М. Алемаскин. – М. : Азбука, 1979. – 230 с.
2. Архипова С. П. Методика та технології роботи соціального педагога / Архипова С.П., Майборода Г.Я. – К. : «Слово», 2013. – 496 с.
3. Бандура А. Подростковая агрессия. Изучение влияния воспитания и семейных отношений / А. Бандура. – М. : ЗКСМО-Пресс, 2000. – 509 с.
4. Бедь В. В. Юридична психологія / Бедь В. В. – К.: МАУП, 2004. – 436 с. – Режим доступу: http://www.vuzlib.su/books/5043-%D0%AE%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/9-%C2%A7_1_%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8_%D0%B2_%D1%8E%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B9_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97
5. Беличева С.А. Основы превентивной психологии/ С. А. Беличева. – М. : А.С.К., 1993. – 140 с.
6. Богач О. В. / Використання відеоресурсів при викладанні дисципліни «Гроші та кредит» // Богач О. В. □ Режим доступу: http://www.teacherjournal.com.ua/attachments/23532_%D0%92%D0%98%D0%9A%D0%9E%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%AF%20%D0%92%D0%86%D0%94%D0%95%D0%9E%D0%A0%D0%95%D0%A1%D0%A3%D0%A0%D0%A1%D0%86%D0%92%20%D0%9F%D0%A0%D0%98%20%D0%92%D0%98%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%94%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%86%20%D0%94%D0%98%D0%A1%D0%A6%D0%98%D0%9F%D0%9B%D0%86%D0%9D%D0%98.docx

7. Василькова Ю. Методика и опыт работы социального педагога / Ю. Василькова – М. : Академия, 2001. – 149 с.
8. Гуржій А. М. Засоби навчання / А. М. Гуржій, Ю. О. Жук. – К. : ІЗМН, 1997. – 208 с. – Режим доступу: http://kukh.ho.ua/kurs/TZN_O/LI T/juk.htm
9. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка. Современное написание / В. И. Даль. – М. : Харвест, 2014. – 448 с.
10. Егоров А.Ю. Расстройства поведения у подростков: клинико-психологические аспекты / А. Ю. Егоров, С. А. Игумнов – СПб.: Речь, 2005. – 436 с.
11. Єржабкова Б. Вибрані питання соціальної педагогіки / Б. Єржабкова – Дрогобич: Вимір, 2003. – 364 с.
12. Заброцький М. Основи вікової психології. / М. Заброцький. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 112 с.
13. Зайцева З.Г. Школа та важковиховувані підлітки: Книга для вчителя / З. Г. Зайцева. – К.: Радянська школа, 1991 – 198 с.
14. Закревська Л. Перші кроки соціального педагога у школі. На допомогу соціальному педагогу / Закревська Л. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2005. – 52 с.
15. Змановская Е.В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения): Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. / Е.В. Змановская. – М.: Издательский центр "Академия", 2004. – 288 с.
16. Ілляш М. М. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді / М. М. Ілляш. – К. : Ранок , 2003. – 285 с.
17. Кікалішвілі М. В. Девіантна поведінка: поняття та ознаки / М. В. Кікалішвілі // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 3(22). – С.109 -122. Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffirbis->

[nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvaau_2011_3_17.pdf&ei=LpVHVYXViojaU-WNgLgO&usg=AFQjCNGYu5ZvafyQ4XbckoeWmKfQwoqd7A](http://nbuv.gov.ua/bin/firbis_nbuv/firbis_64.exe?COM%3D%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvaau_2011_3_17.pdf&ei=LpVHVYXViojaU-WNgLgO&usg=AFQjCNGYu5ZvafyQ4XbckoeWmKfQwoqd7A)

18. Клейберг Ю.А. Психология девиантного поведения: Учебное пособие для вузов / Ю.А. Клейберг. – М. : ТЦ Сфера, при участии "Юрайт-М" 2001. – 160 с.

19. Ковальчук М. А. Девиантное поведение. Профилактика, коррекция, реабилитация / М.А. Ковальчук, И.Ю. Терханова. – М.: Владос, 2010. – 288 с.

20. Когут С. Девиантна поведінка дітей та молоді: проблеми й шляхи подолання / Світлана Когут // Вісник Львів. УН-ТУ. – 2008. – № 24. – С. 190-197.

21. Коджаспирова Г. М. Технические средства обучения и методика их использования / Г. М. Коджаспирова, К. В. Петров. – М. : Академия, 2007. – 198 с.

22. Козубовська І.В. Рання профілактика протиправної поведінки неповнолітніх (психолого-педагогічний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт . пед. наук / І.В. Козубовська . – К.: 1996. – 48 с.

23. Котова-Олійник С.В. Методичні рекомендації з організації та проведення гендерних відеоклубів. / С. В. Котова-Олійник, О. Л. Остапчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 280 с.

24. Кривонос О. Б. Соціальна профілактика делінквентної поведінки підлітків / Кривонос О. Б. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. К.: 2014. № 5 (39). – С. 190-198. – Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvaau_2011_3_17.pdf&ei=LpVHVYXViojaU-WNgLgO&usg=AFQjCNGYu5ZvafyQ4XbckoeWmKfQwoqd7A

[nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvaau_2011_3_17.pdf&ei=LpVHVYXViojaU-WNgLgO&usg=AFQjCNGYu5ZvafyQ4XbckoeWmKfQwoqd7A](http://nbuv.gov.ua/bin/firbis_nbuv/firbis_64.exe?COM%3D%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvaau_2011_3_17.pdf&ei=LpVHVYXViojaU-WNgLgO&usg=AFQjCNGYu5ZvafyQ4XbckoeWmKfQwoqd7A)

DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fpednauk_2014_5_25.pdf&ei=Bt0_VeqmGIzXU-rqgcAE&usg=AFQjCNG7l53eg5XLUN3ZWDrciayXgQ4hDQ&bvm=bv.91665533,d.bGg

25. Кудрявцев В.Н. Правовое поведение: норма и патология / В.Н. Кудрявцев. – М., 1982. – 280 с.

26. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. Навчальний посібник. / В. П. Кутішенко. – К.: Центр учбової літератури, 2005. – с. 128.

27. Максимова Н.Ю. Психологічна профілактика вживання підлітками алкоголю та наркотиків / Н. Ю. Максимова – К.: ВІПОЛ, 1997. – 280с.

28. Максимова Н.Ю. Соціально-психологічний аспект профілактики адиктивної поведінки підлітків та молоді / Н. Ю. Максимова, С. В. Толстоухова. – К., 2000. – 200 с.

29. Мардахаев Л. В. Социальная педагогика / Мардахаев Л. В. – М. : Гардарики, 2005. – 271 с.

30. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения / В.Д. Менделевич. – М. : МЕДпресс, 2000. – 180с.

31. Меньковский Г.М., Тузова А.П. Профилактика правонарушений несовершеннолетних / Г .М. Меньковский, А. П. Тузова. – К. : Кондор, 1987. – 310 с.

32. Мещеряков Б. Г. / Большой психологический словарь. / Б. Г. Мещеряков, В. П. Зинченко. – Спб.: Питер, 2002. – 484 с.

33. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка / Л. І. Міщик. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – 287 с.

34. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навчальний посібник / Мойсеюк Н.Є. – К.: [б. в.], 2009. – 656 с. – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/172/5468.html>

35. Мустафаєв Ф. А. Основи соціальної педагогіки / Мустафаєв Ф. А. – М. : Екатеринбург, 2002. – 214 с.
36. Немов Р.С. Психологія / Р.С. Немов – М.: Просвещение, 1995. – 491с.
37. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 447 с.
38. Оржеховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / В. М. Оржеховська – К., 1996. – 335 с.
39. Оржеховська В.М. Соціально-педагогічні основи профілактики правопорушень важковиховуваних учнів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт . пед. наук / В.М. Оржеховська. – К.: 1995. – 42 с.
40. Павелків Р. В. Вікова психологія / Павелків Р. В. – К. : Кондор, 2011. – 468 с. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/75326-82-fzologchn-osoblivost-rozvitku-pdlтка.html>
41. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка / Пальчевський С. С. – К. : Кондор, 2009. – 305 с.
42. Пастухова В. П. Педагогічно-правова профілактика правопорушень серед учнівської молоді / В.П.Пастухова. – К., 1997. - 280 с.
43. Пенішкевич Д. І., Тимчук Л. І. Соціальна педагогіка: Модульна технологія навчального курсу: рек. М-вом освіти і науки України як навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Д. І. Пенішкевич, Л. І. Тимчук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 496 с. – Режим доступу:
<http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Farr.chnu.edu.ua%2Fjspui%2Fbitstream%2F123456789%2F214%2F1%2FPenishkevych%2C%2520Tymchuk%2520Social%2520pedagogy%2520The%2520modular%2520technology%2520course.docx&ei=D7RHVdbzJcbSUdi1gaAJ&usg=AFQjCNGxvmyGUZ4Rfsx5w9q1ID1TnItQdA>
44. Першко Г. Практична діяльність соціальних педагогів / Г. Першко // Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія. Педагогіка : зб.

наук. пр. / КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2007. – № 7. – С. 148-151.

45. Писаренко В. И. Педагогический алгоритм работы с видеоматериалами / В. И. Писаренко // Перспективные информационные технологии и интеллектуальные системы. – 2003. – №1 (13). – С. 77–83.

46. Пихтіна Н. П. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки / Н. П. Пихтіна. – Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – 235 с.

46. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.

47. Приходько Ю. О. Психологічний словник-довідник (навчальний посібник). / Ю. О. Приходько, Юрченко В. І. – К.: Каравела, 2012. – 328 с.

48. Разумный Д. Видео на уроке: Альтернатива традиционным методам / Д. Разумный // Директор школы. – 2000. – № 2. – С. 45–51.

49. Савчин М.В. , Василенко Л. П. Вікова психологія / Савчин М.В. , Василенко Л. П. – К.: Академвидав, 2011. – 384 с. – Режим доступу:http://studme.com.ua/151709175242/psihologiya/psihooanaliticheskie_teorii_detskogo_razvitiya.htm.

50. Сейко Н. Соціальна педагогіка: методичний посібник / Сейко Н. – Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 260 с.

51. Соціальна педагогіка / [А. Й.Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайналова та ін.] – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с. – Режим доступу: http://studbook.com.ua/book_socialna-pedagogika-chastina-3_641/17_-2.-deviantna-povedinka-ditej-ta-molodi-yak-forma-socialno-dezadaptaci

52. Столяренко Л. Д. Основы психологии. / Л. Д. Столяренко. – Ростов: Феникс, 2005. – 672 с.

53. Тагірова Г.С. Психолого-педагогічна корекційна робота з важкими підлітками / Г. С. Тагірова. – К. : Ранок , 2003. – 210 с.
54. Танчин З.І. Соціологія / З. І. Танчин - К.: Знання, 2008. – 351 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15010922/sotsiologiya/sotsiologiya_slovník_spetsialnih_terminiv
55. Тарновська О. С. Девіантна поведінка підлітків і превентивна робота / О. С. Тарновська. – Чернівці: Рута, 2003. – 165 с.
56. Тверезовська Н. Т. Методологія педагогічного дослідження / Тверезовська Н. Т., Сидоренко В. К. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 440 с.
57. Терещенко В.І. Система профілактики правопорушень серед дітей і підлітків засобами гуманізації сучасної школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / В.І. Терещенко. – К.: 1997. – 23 с.
58. Теслюк В.М. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять із дисципліни «Технології соціально-педагогічної діяльності» для підготовки фахівців напряму 0101 «Педагогічна освіта» зі спеціальності 6.010103 «Соціальна педагогіка» / Теслюк В. М. – К. : НАКККіМ, 2010. – 157с. – Режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/4724/1/T._TESLUK_METODUCHNI_REKOMENDACII_N_UBIP_2_.pdf
59. Толчініна О. І., Саванчук Т. О. Корекція девіантної поведінки підлітків: Профілактика правопорушень / О. І. Толчініна, Т. О. Саванчук. – Черкаси: Ваш Дім, 2005. – 210 с.
60. Трофімов Ю. Л. Психологія / Ю. Л. Трофімов – К.: Либідь, 2005. – 560 с.
61. Федорченко Т. Є. Рання профілактика негативних проявів у поведінці дітей / Т. Є. Федорченко. – К. : ХІК, 2003. – 128 с.

62. Харченко С. Я. Робота соціального педагога з дітьми девіантної поведінки / Харченко С. Я., Краснова Н. П. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 143с.
63. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності / Шевців З. М. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 248 с. – Режим доступу: http://www.cul.com.ua/preview/osn_soc-ped_Shevciv.pdf
64. Шнейдер Л.Б. Девиантное поведение детей и подростков / Л. Б. Шнейдер. – М.: Академический Проект, 2005. – 336 с.
65. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі / Шульга В. В. – К. : Ніка-Центр, 2004. – 124 с..
66. Щерба С. П. Філософія / Щерба С. П., Щедрін В. К., Заглада О.А. – К.: МАУП, 2004. – 216 с. – Режим доступу: <http://www.westudents.com.ua/glavy/95259-2-ponyattya-metoda-y-metodolog.html>
67. [Erich Goode](#) Deviant Behavior / [Erich Goode](#). – Pearson/Prentice Hall, 2005. – 452 p.
68. [Graham John](#) Crime Prevention Strategies in Europe and North America / [Graham John](#), [Bennett Trevor](#). – Helsinki, 1995. – 237 p.
69. [John A. Humphrey](#) Deviant Behavior / [John A. Humphrey](#), [Frank Schmallegger](#). – Florida: Jones & Bartlett Publishers, 2011 . – 496 p.
70. [Marshall Clinard](#) Sociology of Deviant Behavior / [Marshall Clinard](#), [Robert Meier](#). – Cengage Learning, 2010. – 608 p.
71. [Ronald L. Akers](#) Deviant behavior: a social learning approach / [Ronald L. Akers](#). – Lansing: Wadsworth Pub. Co., 2002. – 421 p.
72. [Wiesner Silbereisen](#) Trajectories of Delinquent Behavior in Adolescence and their Covariates: Relations with Initial and Time-Averaged Factors // Journal of Adolescence. – 2003. – № 26(1) – P. 753-771.